

VOKIETIJOS LB VALDYBOS INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 3 (454)

1988 lapkričio 26

A t l y d y s L i e t u v o j e

Jį jaučia ne tik mūsų broliai ir sesės tėvynėje, bet ir mes - esantieji svetur. Kiek pakėlus geležinę uždangą, iš Lietuvos į Vakarus pasipylė giminės, įvairūs ansambliai, aukštesni ir žemesni sovietiniai pareigūnai, kurie anksčiau vengdavo su mumis susitikti. Vengdavo, nes bijodavo. Dabar, nusikratę baimės, jieško ryšių ir randa atviras širdis ir duris. Jos visados buvo atviros, tik maskvinis bizūnas ir geležinė uždanga buvo perskyrusi mūsų tautą į dvi dalis - tėvynėje be laisvės ir laisvėje be tėvynės. Gorbačiovo glasnost ir perestroika leido žmonėms laisviau atsikvėpti. Padidėjusios spragos geležinėje uždangoje suteikė galimybę apsikabinti abiejose jos pusėse gyvenantiems broliams ir sesėms. Sustiprėjo ryšiai. Sovietiniai geležinkeliai ir lėktuvai nebespėja gabenti keleivių į Vakarus ir atgal.

Krašte gyvenantys tautiečiai, daug dešimtmečių tremiami ir engiami, sugėbėjo išsaugoti ir perduoti jaunajai kartai karštą tėvynės meilę bei laisvės troškimą ir krikščionišką tikėjimą. Kas tuo netikėjo, dabar įsitikino, matydamas, kai su džiaugsmo ašaromis akyse šimtatūkstantinė minia Vingio parke Vilniuje kėlė tautines vėliavas ir giedojo Lietuvos himną, su koku entuziazmu visame krašte sutiktas Vilniaus katedros gražinimas tikintiesiems. Tai buvo masinė patriotinė ir religinė ekstazė.

Aišku, kad toks jausmų pakilimas negali trukti visą laiką. Į realybę grąžino rugsėjo 28 Vilniuje ant taikių demonstrantų pasipylė vidaus kariuomenės specialaus dalinio milicininkų lazdų smūgiai ir areštai. Išryškėjo, kad dar yra du neliečiami dalykai: sovietinė, nors gal ir sušvelninta, okupacija, nepaisant įrodinėjimų apie jos neteisėtumą ryšium su Molotovo-Ribentropo pakto paskelbimu ir rinkimų į vadinamą Liaudies seimą suklastojimo atidengimu, ir Komunistų partija, nors ir žadanti dalį visagalės valdžios perleisti neva laisvai išrinksimoms Taryboms. Ar gyventojai pasitenkins kad ir palengvinta okupacija bei sušvelninta Komunistų partijos diktatūra? Ar masiškai neparems Lietuvos laisvės lygos visiškos laisvės bei valstybinės nepriklausomybės reikalavimo? Teigiamu atveju aštri konfrontacija su Maskva būtų neišvengiama.

Dabar masiškiausias Maskvos toleruojamas, o gal ir skatinamas, Lietuvos persitvarkymo sąjūdis taip toli neina. Jis pasitenkina ūkinės bei kultūrinės autonomijos ir religinės laisvės reikalavimu Gorbačiovo paskelbtų glasnost bei perestroikos rémuose. Ir tai jau nemaža. Bet ir Lietuvos laisvės lygos šūkiams žmonės nėra kurti. Jie nesvetimi ir Persitvarkymo sąjūdžio žmonėms, nors į oficialią programą neįtraukti.

Svetur gyveną lietuviai įdėmiai seka įvykius tėvynėje. Apie juos daug rašo lietuvių ir svetimtaučių laikraščiai, pranešinėja radijai. Smalsiai klausinėjami iš Lietuvos atvyksta žmonės. Bet niekas negali atsakyti svarbiausį klausimą - kokia ateitis laukia Lietuvos ir kitų Pabaltijo kraštų. Kaip ten bebūtų, dabartiniai įvykiai labai reikšmingi. Jie įeis į Lietuvos istoriją kaip iki šiol paneigtos žmogiškos vertės iškėlimo ir tautinio sąmonėjimo metai.

EUROPOS KRAŠTŲ LB ir LJS VADOVŲ SUVAŽIAVIMAS

vyko 1988 rugpjūčio 6 Hüttenfelde, Romuvoje, 35-tos Europos lietuviškųjų studijų savaitės metu. Dalyvavo naujasis Pasaulio LB valdybos pirmininkas dr.Vytautas Bieliauskas ir dar pora bendruomenininkų iš JAV-bių, visa Vokietijos LB valdyba ir dar pora LB vadovų iš Vokietijos, Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas stud.Romanas Dirgėlas. Italijos lietuviams atstovavo tėv.Tasius Ereminas, Prancūzijos - Jonas Tomkus ir Karolina Paliulienė, Švedijos - Jonas Pajaujis, Olandijos - Mirga G. van Spanje-Augustaitytė, Didž.Britanijos - Jaras Alkis, Šveicarijos - dr.V.Dargužas bei Irena Kaestli-Augevičiūtė, iš viso 19 asmenų.

Suvažiavimą atidarė Vokietijos LB valdybos pirmininkas dipl.inž.Juozas S a b a s . Jis jam ir pirmininkavo. Sekretoriavo Justinas Lukošius. Priimta su kvietimais į suvažiavimą išsiuntinėta 10 punktų darbotvarkė, išbraukiant pranešimą apie VII Pasaulio LB seimą, IV Pasaulio lietuvių kultūros kongresą bei VIII tautinių šokių šventę Kanadoje. Apie šiuos renginius jau buvo pranešta anksčiau visiems šios Studijų savaitės dalyviams.

Pasaulio LB valdybos pirmininkas prof.dr.Vytautas J. B i e l i a u s k a s pranešė naujos PLB valdybos sudėtį. I vicepirmininkas finansų reikalams - Eugenijus Čuplinskas iš Toronto. Kiti vicepirmininkai: visuomeniniams reikalams - dr.Vytautas Dambava iš Caracas (Venezuela), ryšiams su užsieniu - Algimantas P.Gureckas iš Windsoro (Kanada), informacijos reikalams - Algis Juzukonis iš Mississaugos (Kanada), socialiniams, religijos ir teisės reikalams - Raimundas Kudukis iš Pepper Pike (JAV), kultūros reikalams - Irena Lukoševičienė iš La Salle (Kanada), ryšiams su kraštais ir lietuviška spauda - Gabija Petrauskienė iš Toronto, Pasaulio liet.jaunimo sąjungos pirmininkas Alvydas Saplys iš Toronto. Bus kooptuotas dar vienas vicepirmininkas. Iždininkas - Horace Žibas iš Cincinnati (JAV). Pasaulio lietuvių redaktorius - Bronius Nainys iš Lemonto (JAV). Švietimo reikalus rūpins pats pirmininkas.

Dr.V.Bieliauskas nubrėžė artimiausios veiklos gaires. Bus kviečiamas bendradarbiauti buv.PLB valdybos pirmininkas Vytautas Kamantas, stiprinami ryšiai su Lietuva profesionaliais bei asmeniniais pagrindais be valdžios įstaigų kišimosi, bendradarbiaujama su visomis lietuvių išeivijos organizacijomis. Su VLIKu pirmininkas nėra susipykęs, tai negali būti kalbos ir apie susitaikymą. Nors lėšos menkos, bus stiprinama informacija: numatomi leisti Pasaulio LB valdybos biuleteniai-bendralaiškiai. Būstinė kol kas paliekama Junimo centre Čikagoje, bet numatoma perkelti į Torontą. Pagrindines Juodojo kaspieno iškilmes lapkričio 23 ruošia Kanados ir JAV-bių lietuviai.

Vokietijos LB valdybos pirmininkas dipl.inž.Juozas S a b a s pranešė VLB valdybos sudėtį, o apie jos veiklą išdaliavo pranešimą raštu ir dar papildė žodžiu. Be Lietuvių Bendruomenės Vokietijoje dar veikia vienintelė laisvojo pasaulio lietuvių Vasario 16 gimnazija, Lietuvių kultūros institutas, Lietuvių kultūros draugija, Lietuvių moterų klubai, Lietuvių šalpos draugija LABDARA ir kit. VLB valdyba kasmet suruošia Hüttenfelde centrinį Vasario 16 minėjimą, LB darbuotojų suvažiavimą, lietuvių vaikų vasaros stovyklą. Vokietijos LB sąrašuose įregistruotos 28 apylinkės, bet dalis jų jokios veiklos nerodo. Didžiausias rūpestis - prieš 4 metus apdegusios Romuvos pilies atstatymas, pareikalavęs 7.290.000,--DM. Iš Draudimo jau gauta ir išleista 3.670,000,--DM. Apie 3 milijonus paskolins įvairios vokiečių įstaigos bei institucijos. Mums reikia sutelkti 1/2 milijono DM. Prašė nedelsiant suruošti savo kraštuose rinkliavas.

Didž.Britanijos lietuvių veiklą nušvietė Didž.Britanijos lietuvių sąjungos pirmininkas Jaras A l k i s . Šalia Lietuvių sąjungos Anglijoje veikia Lietuvių jaunimo sąjunga (pirmininkas Edm.Kvietkauskas). Ją paveikiai remia Didž.Britanijos liet.sąjunga. Nedaug Anglijoje lietuviško jaunimo, mokančio lietuvių kalbą, todėl ir organizacinėje veikloje naudojama krašto kalba. Didž.Britanijos liet.sąjunga gyvai reiškiasi politikos laukuose, dalyvaudama įvairių tarptautinių organizacijų veikloje, kaip European Liaison Group, Baltų taryboje ir kit. Dabar Anglijoje dirba komisija, renkanti žinias apie karo nusikaltėlius. Šiuo metu ji išvykusi į Lietuvą. Anglų vyriausybė užtikrino, kad karo nusikaltėliai svetimoms valstybėms nebus išduoti. Nedirvonuoja ir kultūriniai barai. Kultūrinių reikalų komisija ruošia literatūros vakarus, minėjimus, užsienio ir vietos lietuvių koncertus. Didelių išlaidų pareikalauja EUROPOS LIETUVIO leidimas. Paskutiniu laiku pakeista jo išvaizda, pagerinta spauda. Lietuvių namai turi telefaxą, kuriuo naudojasi ir "Europos lietuvis". Didž.Britanijoje

gyvena apie 3-4.000 tautiečių, kurių per 700 yra Didž. britanijos liet. sąjungos nariai.

Jonas P a j a u j i s sakė, kad Švedijoje yra apie 150 lietuvių. Jie laikomi Švedijos LB nariais, nors jokio nario ar solidarumo mokesčio nemoka, bet sudeda apie 7.000 šv. kronų aukų. 2.300 šv. kronų pasiūsta Vasario 16 gimnazijai. Kasmet Vasario 16 šventės proga šaukiamas suvažiavimas. Šiemet buvo susirinkę 84 tautiečiai, t.y. 55% visų Švedijos lietuvių. 2/3 nekalba lietuviškai. Pabaltijo institutas kas metai ruošia tarptautines konferencijas anglų, vokiečių ir prancūzų kalbomis. Į istorikų simpoziumus Visby mieste atvyksta ir istorikų iš Lietuvos. Švedijos LB pirmininkauja Kl. Gumauskas.

Su Šveicarijos lietuvių veikla supažindino dr. V. D a r g u ž a s - H o f e r .
To krašto LB neteko dviejų buv. pirmininkų - Vlado Gegecko ir dr. Petro Radvilos. Kartu su lenkais paminėtas Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejus. Simpoziume dalyvavo šveicarų, lietuvių ir vokiečių mokslininkai. Lietuvos reikalams kelti LB pirmininkas N. Prielaida išnaudoja palankią dirvą Žmogaus teisių komisijoj Ženevoj. Šveicarijos LB turi 35 narius.

Prancūzijos LB valdybą sudaro pirmininkas Ričardas Bačkis, Jonas Tomkus ir Karolina Paliulienė. Informavo Jonas T o m k u s . Krašte išsisklaidei gyvena apie 350 lietuvių. Jaunimas suruošė 3 dienas trukusį bado streiką, protestuodamas prieš sovietų Lietuvoje vykdomą spaudimą. Aktoriai Jonas-Kristofas Mončys ir Karolina Paliulienė Paryžiuje surengė spektaklį apie Nijolę Sadūnaitę, turėjusį didelį pasisekimą tarp prancūzų. Dailininkai Pranas Gailius bei Žibuntas Mikšys ir skulptorius Antanas Mončys ruošia savo kūrinių parodas.

Olandijos LB pirmininkė Mirga G. van S p a n j e-Augustaitytė pranešė, jog krašte gyvena tik 9 tautiečiai, kurie susirenka dukart per metus. Šiemet mirė didelis veikėjas ir žurnalistas Isaakas Kaplanas, suorganizavęs iš olandų Pabaltijo dainos ratelį, garsinantį tuos kraštus Olandijoje.

Su Italijos lietuviais supažindino tėvas Tasius E r e m i n a s , I.C., dėstęs lietuvių kalbą ir literatūrą italams. Italijoje gyvena apie 100 lietuvių. Veikla telkiasi Romoje apie Šv. Kazimiero kolegiją. Tarp lietuvių kunigų yra mokslininkų, profesoriaujančių Popiež. Šv. Grigaliaus universitete (dr. Liuima, dr. Rabikauskas). Veikia Lietuvos pasiuntinybė prie Šv. Sosto. Vatikano radijas transliuoja lietuviškas programas.

Belgijos LB pirmininkė Stasė B a l t u s rašo, kad "dažniau renkamės į laidotuves, o ne į šventes. Mūsų narių skaičius vis mažėja. Prie geriausių norų neišgalvojame, kas galėtų dar paskatinti lietuvius jungtis į bet kokią veiklą".

Pasaulio LB valdybos įgaliotinė Austrijoje Irena J o e r g laiškė suvažiavimui rašo: "Apie Austrijos lietuvius nėra daug ko pasakyti, nes jų čia beveik nėra. Vienoje gyvena 24 senesnio amžiaus tautiečiai. Jaunimo neturime. Kadangi Vienoje labai daug sovietų agentų, lietuviai bijosi ir nenori būti suorganizuoti. Tačiau tautinių minėjimų progomis susirenka privačiai".

Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas stud. Romanas D i r g é l a s pastebėjo, kad VI Pasaulio lietuvių jaunimo kongrese Australijoje Vokietijos lietuvių jaunimui atstovavo 6 Sąjungos nariai. Surošta pora priešsovietinių demonstracijų. Netrukus bus sušauktas jaunimo suvažiavimas ir renkama nauja vadovybė. Spalio 28 - lapkričio 1 Annaberger (Bonn2) įvyks pabaltiečių jaunimo suvažiavimas. Bus svarstomas santykių su rusais klausimas, dabartinė padėtis Pabaltijy ir kt.

Vasario 16 gimnaziją aptarė direktorius Andrius Š m i t a s , kaip vienintelę lietuviškosios išeivijos vidurinę mokyklą. Jos mokinių skaičius kasmet keičiasi. Ateinantiems mokslo metams jau yra išregistravusių daugiau, negu praėjusiais metais buvo. Išvyksta į JAV-bes berniukų bendrabučio vedėjas Vainis Aleksa su šeima, atvyksta Laurynas Vismanas irgi iš JAV-bių. Veikė ir veiks liet. tautinių šokių grupė, choras, orkestras, sportininkai. Daug mokinių susirašinėja su sąžinės kaliniais lietuviomis. Daugelis dalyvauja jaunimo ruošiamose demonstracijose Bonnoje, bado streikuose.

Išlaidos kasmet auga. 1987 jos siekė 1.809.000,--DM, o šiemet pakilo iki 1.948.000,--DM. Europos ūkio bendruomenė davė 100.000,--DM. Tikimasi ir šiemet tiek pat gauti. Lietuviams tenka sudėti 150.000,--DM. 40% aukų gaunama iš Vokietijos, tiek pat iš JAV-bių ir 20% iš kitų kraštų lietuvių. Naujo berniukų bendrabučio statyba kainavo apie 3.700.000,--DM. Romovus piliai atšėyti iki šiol gauta tik 30.000,--DM aukų. Reikės sutelkti pusę milijono DM.

Po trumpo nuomonių pasikeitimo nutarta Europos kraštų LB ir LJS vadovų suvažiavimą ateinančiais metais kvieisti Europos lietuvių dienų birželio 23-25 metu Hüttenfelde.

Kalbant apie Europos lietuvių dienas 1989 birželio 23-25 Lampertheime-Hüttenfelde, Jaras Alkis painformavo, kad iš Anglijos galima laukti apie 30 asmenų dainų ir šokių ansamblio. Norėtų atvykti ir 10 mergaičių šokėjų iš Skotijos. Iš Didž. Britanijos reikia tikėtis 50-100 ekskursininkų. Reiktų pagalvoti apie pakvietimą pabaltiečių liaudies dainas dainuojančios grupės iš Olandijos.

Numatoma maždaug tokia ELD programa. Birželio 23 - susipažinimas Hüttenfeldo Bürgerhaus'e su estradinės muzikos koncertu ir bendrais šokiais. Birželio 24 rytą - paskaita. Popiet - šokių bei dainų koncertas Lampertheime. Vakare - ten pat pokylis. Birželio 24 (sekmadienį) rytą - iškilmingos pamaldos Lampertheime. Bus suruoštos parodos; jaunimas sportuos, įvairios organizacijos vykdys savo suvažiavimus.

XXXV EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

Šiomet vyko nuo liepos 31 iki rugpjūčio 7 Hüttenfelde, Vasario 16 gimnazijos patalpose. Prasidėjo sekmadienį (liepos 31). Vakare apie pusšimčiui ankstyvųjų svečių šv. mišias vietos vokiečių bažnytelėje aukojo tėvas Tasius E r e m i n a s iš Italijos. Po pamaldų ir vakarienės apie šimtinę dalyvių buvo pasveikinti vyno taure Gimnazijos valgyklos salėje. Čia įvyko ir susipažinimo vakaras. Pagrindinė Savaitės organizatorė Alina G r i n i e n ė kiekvieną dalyvį išsaukė ir pristatė, visiems plojant. Pakilo labai įvairaus amžiaus veidai iš 13 kraštų: 5 iš Lietuvos, 4 iš Punsko (Lenkijos), 4 iš Italijos, po 1 iš Kanados ir Latvijos, po 2 iš Belgijos ir Švedijos, po 3 iš Anglijos ir Olandijos, 4 iš Prancūzijos, 9 iš Šveicarijos, 13 iš JAV-bių ir geras pusšimtis iš Vokietijos.

Oficialiai Studijų savaitė pradėta pirmadienį (rugpj.1) naujo berniukų bendrabučio salėje. Ją atidarė Rengimo komisijos narė poetė Eglė J u o d v a l k ė . Namų šeimininkas Gimnazijos direktorius Andrius Š m i t a s tarp dalyvių pastebėjo daug Gimnazijos ir šio bendrabučio statybos rėmėjų ir dėliaugėsi gera proga visiems padėkoti. Pateikė informaciją apie mokyklos darbą ir supažindino su jos aplinka. Vokietijos LB vicepirminkas ir Lietuvių kultūros instituto vedėjas Vincas B a r t u s e v i č i u s sveikino tų institucijų vardu. Moderatorius dr. Kajetonas Č e g i n s k a s pakvietė susikaupti minute prisiminti neseniai mirusius nusipelnčius du asmenis: Gimnazijos ir Romuvos sodybos steigėją tėv. Alf. Bernatoni ir Olandijoje Lietuvą garsinusį žurnalistą Isaaką Kaplaną. Apžvelgė Studijų savaitės istoriją. Kitas moderatorius matem. doktorantas Kęstutis I v i n s k i s pranešė renginio programą ir pakvietė Vincą B a r t u s e v i č i ū , M.A., skaityti pirmą Savaitės paskaitą. Jo tema - Pabėgėliai ar tremtiniai: lietuviai DP Vokietijoje.

Per pastarąjį karą įvairias keliais Vokietijoje atsidūrė apie 250.000 lietuvių, bet daugelis nespėjo pasiekti Vakarų. Jie buvo sovietų arba gražinti į Lietuvą, arba tiesiog nudanginti į Sibirą. Po karo Vak. Vokietijoje buvo apie 60.000 liet. pabėgėlių, neskaitant vokiečių bei klaipėdiečių repatriantų. 1946 UNRRA globojo 58.805 lietuvius. Labai sunkus pabėgėlio sąvokos aptarimas. Prelegentas pateikė net 10. Pagrindinė savybė - apleidžiamas gyven. kraštas dėl politinių priežasčių. Vakarų sąjungininkai buvo pažadėję sovietams po karo visus jų piliečius gražinti. Pabaltiečiai nebuvo laikomi sovietų piliečiais. Lietuvių tremtinių odisėja Vak. Vokietijoje per beveik pusšimtį metų paliko gilius pėdsakus. 1981 įkurtas Lietuvių kultūros institutas stengsis juos išlaikyti ateičiai. Prelegentas kvietė klausytojus siųsti Instituti archyvine medžiaga, rašyti atsiminimus.

Antras pirmadienio paskaitininkas - dipl. bibliotekininkas Artūras H e r m a n a s . Gausią auditoriją su juo supažindino moderatorius dr. K. J. Čeginskas. Prelegentas ieškojo atsakymo į kontroversinį klausimą - ar prūsijos lietuviai vietiniai ar ateiviai? Jis peržiūrėjo 41 veikalą ir straipsnį, stengdamasis išsiskirti: 1) ar Mažosios Lietuvos ankstyvesni gyventojai nadruviai, skalviai, sūduviai ir kuršiai laikytini prūsais ar lietuviais? 2) ar prieš ordino atėjimą žemaičiai apgyveno Klaipėdos kraštą? 3) ar Prūsijos giriose XIV-XV amž. išliko senųjų gyventojų? 4) kas apgyvendino XV-XVII a. Mažąją Lietuvą - ateiviai ar vietiniai lietuviai? Tais klausimais rašė kalbininkai bei istorikai vokiečiai ir lietuviai: Gertrūda Mortensen ir Paul Karge, Vydūnas, dr. Salys, dr. Z. Ivinskis, Pov. Pakarklis, Vincas Vileišis, o taip pat ir šiandieniniai Lietuvos istorikai bei kalbininkai. Atsakymai įvairūs. Nūdien vokiečių ir lietuvių istorikų nuomonės skaitėsi. Po paskaitos gyvai diskutuotas Rytprūsių ir dabartinės Kaliningrado srities likimas.

Antradienio priešpietis priklausė moterims. Dr. Ilonos M a z i l i a u s k i e n ė s

paskaitą apie moterį ir gyvenimą Lietuvos prozininkų kūryboje moderavo Eglė Juodvalkė. Prelegentė pasidžiaugė, kad pažiūra į moterį Lietuvoje keičiasi. Įvairiem moterų tipam pavaizduoti pasirinko 1981-1986 pasirodžiusias dviejų vyrų ir dviejų moterų dvi apysakas ir du romanus: Romualdo Granausko apysaką Gyvenimas po klevu, Vidmantės Jasukaitytės romaną Stebuklinga patvorių žolė, Broniaus Radzevičiaus romaną Priešaušrio vieškeliai ir Jolitos Klablauskaitės apysaką Kaip šviesūs paukščiai naktyje.

Vakare dr.Kajetonas J. Č e g i n s k a s kalbėjo apie septintąjį kryžių jubiliejiniame Lietuvos krikšto ženkle arba pojubiliejinius svarstymus. Moderavo Kest.Ivinskis. Sesi kryžiai kreivi-sulauzyti. Jie isreiškia sunkų krikščionybės kelią į Lietuvą. Septintas kryžius tiesus. Jis rodo Lietuvos Bažnyčios, žengiančios į septintą šimtmetį, ryžtą bei optimizmą. Jiems pagrindą teikia paskutinieji įvykiai.

Trečiadienį (rugpj.3) rytą Vincas N a t k e v i č i u s , M.A., nušvietęs prof.dr.Antano Maceinos mokslinio pasiruošimo ir darbo kelią Lietuvoje ir svetur, aptarė jo lyriką, spausdintą Antano Jasmanto slapyvardžiu. Maceina buvo vienas nedaugelio lietuvių poetų, kūrusių religinius eilėraščius. Savo poezijoje jieško žmogaus egzistencijos prasmės, naudoja religinius įvaizdžius. Prelegentas interpretavo Kristaus istorijos eilėraščių ciklo, Panaktinio, Ir niekad ne namolei, Sutemų ir dar kitų mintį. Moderavo Eglė Juodvalkė.

Vakare dail.Alfonsas K r i v i c k a s suminėjo prof.Pauliaus G a l a u n é s inašą į Lietuvos meno istoriją. P.Galaunė - dailininkas, dailės tyrėjas, jos propaguotojas, veikalų apie liet.dailininkus ir liet.daile autorius. Dirbo Švietimo ministerijoje, rūpinosi kultūros paminklais. Čiurlionio galerijos direktorius. Suroošė parodas Švedijoje, Norvegijoje, Danijoje; vėliau - Paryžiuje, New Yorke. Menotyros pradininkas Lietuvoje.

Vienas įdomiausių paskaitininkų ir svarstybų dalyvių buvo 1987 rugsėjį beveik tiesiai iš gulago į JAV-bes atvykęs Lietuvos Helsinkio grupės ir Tkinčiųjų teisėms ginti komiteto narys doc.Vytautas S k u o d i s . Ketvirtadienį pilnoje klausytojų salėje jis kalbėjo apie tautą tėvynėje bei išėivijoje ir jos problemas bei santykius su dabartine Sovietų Sajungos politika. Moderavo dr.K.J.Ceginskas. Ilgi Lietuvos okupacijos ir gyvenimo svetur metai paliko lietuviuose gilius pėdsakus. Susikūrė įvairūs mūsų žmonių tipai.Jiems vertinti prelegentas siūlė du kriterijus: asmens pažiūros bei nusistatymas Lietuvos laisvės atžvilgiu ir jo pažiūros bei veiksmai mūsų tautos išlikimo atžvilgiu. Suminėjo visuomenėje išsigalėjusias neigiamybes: apgriautas tikėjimas, smukusi dora, daug skyrybų, mažas gimimų skaičius, negerbimas savo kalbos bei praeities ir kit. Teigiamybės: stiprus pasipriešinimas rusinimui ir okupacijai, puoselėjama tautotyra , ryšiai su Vakarais, prie disidentų prisideda kūrybinė inteligentija. Vyksta atgimimas. Išėivija neturėtų būti tik pasyvi įvykių stebėtoja. Lietuva yra didelės dramos išvakarėse.

Lietuvių informacijos centro vedėjos Gintės D a m u š y t é s suorganizuotą simpoziumą apie ryšius su dabartine Lietuva moderavo Eglė Juodvalkė. Damušytė pasisakė už ryšius. Lietuva - medis, o išėivija - šakos. Jos nudžiūsta, kai netenka ryšio su kamieniu. Simpoziumo narys doc.Vyt. S k u o d i s aiškino kultūrinių ryšių vaidmenį pavergto lietuvių akimis. Būtų nemoralu statyti kultūrinius barjerus. Visi disidentai bei pagrindininkai pageidauja ryšių su išėivija.

Antras simpoziumo narys prof.dr.Vyt. B i e l i a u s k a s siūlė griauti psichologines užtvaras. Pasisakė už ryšius su Lietuva, patardamas gerai jiems pasiruošti. Dr.Jonas N o r k a i t i s kalbėjo apie miestų bendravimą. Į gyven.kraštų ir Lietuvos miestų poravimąsi išėiviai didesnės įtakos turėti negali. Sovietai stengiasi tuo būdu įteisinti Lietuvos okupacijos sudarytą padėtį. Santykiauti su tėvynainiais reikia kitais keliais.

Pasinaudodama proga, šiemet lietuvių kalbos kursas Vilniuje lankiusi Kristina Nikolajevaitė pranešė apie ten įkurtą nepriklausomą viso pasaulio lietuvių jaunimo draugiją LI-TUANICA ir siūlė ją renti.

Vakare astrofizikas prof.dr.Vytenis M. V a s y l i ū n a s gausiai auditorijai aiškino kas yra kometa. Jų labai daug. Viena garsiausių, vad.Haley kometa, pastebėta 446 pr. Kristų. Iš viso užregistruota 30 jos pasirodymų. Paskutinį kartą buvo matyta 1986. Vokiečių Max Planko institutas pasiuntė foto kamera, pavadintą italų dailininko Giotto vardu, ją fotografuoti. Šiai programai, kainavusiai 11 milijonų DM, vadovavo paskaitininkas. Kometa vėl pasirodys po 73 metų. Paskaita buvo iliustruota jos nuotraukomis.

Penktadienis (rugpj.5) - TĖVYNĖS DIENA - pradėta prof.dr.Vytauto J. B i e l i a u s k o paskaita apie negirdimą sąžinės kalinių kančios šauksmą - moderniosios represijos psichologiniai bruožai. Prieš paskaitą visi klausytojai gavo lapelius, kuriuose buvo surašyti antrosios XX amž.pusės 20 fizinių, 12 psichologinių ir 5 farmakologiniai kan-

kinimo būdai. Kankinimus naudodavo senovės graikai ir romėnai. Viduramžiais jie buvo itin žiaurūs. Dabar jie dar žiauresni. Politiniai "nusikaltėliai" kankinami žiauriau už kriminalinius. Kankintojai yra valdžios tarnautojai. Jie sunaikina kūną, bet neįstengia nužudyti žmogaus dvasios. Sąžinės kalinių šauksmas negirdimas. Mūsų pareiga jį skelbti.

Vakare Hüttenfeldo katal.bažnytėlėje, paverstoje sovietinių tardymų kamera bei teismo sale, vaizdelį apie Nijolę Sadūnaite išpūdingai suvaidino Paryžiaus aktorai profesionalai Karolina P a l i u l i e n ė ir Jonas-Kristofas M o n č y s . Pradžioje ir tarpveiksmiais vaidinimo vyksmą lietuvių kalba aiškino Eglė Juodvalkė ir Vytautas Skuodis.

Toje pačioje irgi perpildytoje bažnytėlėje šeštadienį (rugpj.6) rytą šv.mišias su lietuviais kunigais aukojo ir turiningą pamokslą pasakė vysk. dr. Antanas D e k s - n y s . Pakiliai ir darniai skambėjo lietuviškos giesmės.

Po pusryčių buvo įvertinta ši Studijų savaitė, moderuojant K.Ivinskiui ir E.Juodvalkei. Nutarta XXXVI Europos liet.studijų savaitę rengti Gotlando saloje 1989 liepos 30 - rugpjūčio 6. Jonas Pajaujis išsamiai painformavo apie šią švedų salą, pragyvenimo kainas ir kaip ją pasiekti. Registruotis iki 1989 kovo 1 pas Aldoną Bröland, Murarevågen 2B, S-22230 Lund. Registracijos mokestis 200 kr. Pragyvenimas vieną dieną 240 kr.

Žvelgiant į 1990 metus, visų akys krypo į Šveicariją. Šveicarietė M.Milvydienė pažadėjo ištirti sąlygas.

Moderatorius dr.K.J.Čeginskas pateikė Savaitės apžvalgą. Dalyvavo apie 200 tautiečių iš 15 valstybių: Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Vokietijos, JAV-bių, Švedijos, Šveicarijos, Anglijos, Belgijos, Prancūzijos, Olandijos, Liuksemburgo, Italijos, Kanados ir Argentinos. 5 paskaitininkai buvo iš Vokietijos, 3 iš JAV-bių ir 1 iš Kanados. Pareikšta pastabų bei pageidavimų dėl paskaitų turinio, perteikimo būdo, trukmės ir paskaitininkų parinkimo. Pasigesta naujų veidų. Siūlyta kviesti paskaitininkų iš Lietuvos per Persitvarkymo sąjūdį.

Išreikšta padėka Gimnazijos personalui, ypač virėjoms ir ūkio vedėjai E.Lucienei už skanų maistą. Uoliajam Studijų savaitės lankytojui bei VLB Kölno-Bonnos apylinkės darbuotojui dipl.inž.Mečiui Survilai sugiedota ilgiausių metų 80-jo gimtadienio proga.

Didelė trauka, ypač jaunimui, buvo Vytauto K e r n a g i o iš Lietuvos koncertas. Turis gerą muzikinį ir teatrinį išsilavinimą, gerai valdas gražų balsą ir muzikos instrumentus - gitarą bei fortepijoną - interpretavo Marcelijaus Martinaičio, Dalios Saukaitytės, savo, Sigito Gedos, Antano Vienažindžio, Vlado Šimkaus, Juozo Aglinsko iš viso 20 eilėraščių. Ypač pavykę buvo Colorado ir Santechnikas. Klausytojai plojo ir trypė.

Vakaras buvo gražus ir šiltas. Niekas nenorėjo ilsėtis. Susėdę lauke prie staliukų, girkšnodami vynelį ir alutį, tautiečiai šnekučiavosi ir dainavo iki vidurnakčio, sakydami, jog taip galima pramogauti tik lietuviškoje sodyboje.

Studijų savaitė pradėta ir baigta rosminiečio tėvo Tasiaus E r e m i n o iš Italijos aukotomis šv.mišiomis ir pamokslėliais. Kitų dienų rytais pamaldas laikė kun.Jonas J u r a i t i s iš Šveicarijos. Pamokslams tema pasirinko apie Mortą ir Mariją. Tėvynės dieną (rugpj.5) pamokslininkas ryškino tėvynės sąvoką.

Sekmadienį (rugpj.7) visus sukrėtė skaudi žinia - mirė kun.Bronius Liubinas, dar pirmadienį dalyvavęs Studijų savaitėje sveikas ir žvalus.

Veikė dail.Alfonso K r i v i c k o Lietuvos meno leidinių bei Irenos K r i v i c k i e n ė s lietuvių tautodailės gausiai lankytos parodos. Jas atidarydama,E.Juodvalkė dėkojo Krivickams už nepašykstėjimą sukauptų meno lobiių parodyti. Metinius suvažiavimus pravedė Europos lietuvių fronto bičiuliai, Vokietijos ateitininkai, Pabaltiečių draugija, Europos LB ir LJS vadovai. Kiekvieną vakarą buvo rodomos vaizdajuostės apie naujuosius įvykius Lietuvoje. Surengtos išvykos į Wormsą ir plaukiojimas laivu Neckaro upe.

Ruošdamos šią Savaitę daug darbo įdėjo Alina Grinienė, mokyt.Raimonda Šreifeldaitė bei stud.Tomas Bartusevičius. Sumaniai paskaitas moderavo poetė Eglė Juodvalkė, dr. Kajetonas J.Čeginskas ir matem.doktorantas Kestutis Ivinskis. Kun.Jonas Dėdinas įrašė į vaizdajuostę visą programą. Sekmadienį vakare ją parodė dar į namus neišskubėjusiems svečiams. Joje matomas ir kun.Liubinas, vikriai besisukinėjans su foto aparatu.

LIETUVIŲ KULTŪROS INSTITUTO SUVAŽIAVIMAS

kasmet prasideda mokslinėmis paskaitomis ir baigiasi visuotiniu narių susirinkimu. Tokia pat tvarka ir šiemet jis vyko spalio 14-16 Vasario 16 gimnazijos berniukų bendrabučio salėje. Iš vakaro atvykę paskaitininkai, nariai ir svečiai vakarojo Seefeldo svetainėje.

Spalio 15 rytą konferenciją atidarė LKI vedėjas Vincas B a r t u s e v i č i u s , M.A., sveikinimo žodžiu. Pastebėjo, kad šiemetinėje programoje vyrauja literatūrinės bei kultūrinės temos. Dauguma paskaitų skaitomos vokiečių kalba, norint ir gyv.krašto intelektualią visuomenę supažindinti su mūsų praeitimi, kultūra ir dabarties problemomis.

Apie nūdieną padėtį Lietuvoje kalbėjo Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio veikėjas, GIMTOJO KRAŠTO redaktoriaus pavaduotojas, istorikas Rimvydas V a l a t k a . Sąjūdžiui prikišama, kad jo nariai per daug šneka ir per mažai veikia. Bet tai būtina. Reikia formuluoti programą, siekius ir apie juos informuoti visuomenę. Lietuvos persitvarkymo sąjūdį sukūrė kūrybingoji intelektualija. Ji remia tik nedidelę visuomenės dalis. Neiškiriama galimybė, kad netrukus gali išsiviešpatauti nusivylimas. Masės nori daugiau duonos negu idėjų, o Persitvarkymas jos žada tik tolimesnėje ateityje. Pertvarkant ūkį, ekonominė padėtis iš pradžių gali ir pablogėti. Neįmanoma per porą metų atstatyti tai, kas dešimtmečiais griauta. Viešų priešininkų Sąjūdis neturi. Stagnacijos šalininkai, neturėdami alternatyvos, boikotuoja pasyvumu. Gerinami santykiai su išeivija. Po pranešimo vyko gyvos bei įdomios diskusijos. Toliau paskaitos buvo skaitomos ir aptariamos vokiečių kalba.

Prof.dr. André B o j t á r iš Budapesto, palyginamosios literatūros mokslininkas, lietuvių literatūros vertėjas į vengrų kalbą, turėjo skaityti apie lietuvių literatūrą vidurio ir rytų Europos kontekste, bet deja, temą pakeitė bendresnė - apie pomodernią pasaulio literatūrą, kur klausytojus daugiausia dominančiai lietuvių literatūrai mažiau beliko vietos. Pokarinę literatūrą suskirstė į du laikotarpius: 1945-1960 ir 1960-1980. Pokario Lietuva buvo visiškai izoliuota nuo pasaulio. Rytų Europoje vyrauja socialistinis realizmas. Lietuvių literatūra kuriama tik išeivijoje. Ji krašto nepasiekia. Antrame periode (1960-80) vyksta destalinizacija. Atsiranda groteskinė literatūra. Leidžiami samizdatai. Jieškoma sąlyčio su Vakarų literatūra. Vyrauja romanai.

Popiet apie lyriką Lietuvoje ir išeivijoje kalbėjo prof.dr. Friedrich S c h o l z iš Münsterio. Lietuviai poetai gausiai naudoja tautosaką, kurios keletą pavyzdžių paskaitė lietuviškai. Su jų kūryba supažindino, cituodamas kun. Antano Strazdo-Strazdelio, Prano Vaičiainio, Jono Aisčio-Aleksandriškio eilėraščius lietuvių ir vokiečių kalbomis. Nepaliko nepaminėjęs ir simbolistų Fausto Kiršos, Balio Sruogos, Mykolaičio-Putino ir kt. Po karo tautosaka buvo pripažinta suderinama su socialistiniu realizmu, todėl ją noriai naudojo pokariniai lietuvių poetai.

Per diskusijas prof. Scholz papasakojo apie jo vadovaujamą išleidimą Jono Bretkūno Šv. Rašto vertimo į lietuvių kalbą. Pirmas tomas pasirodys dar šiemet. Yra 8 originalo tomų - 5 dideli ir 3 maži. Bus spausdinamos ir faksimilės. Kainuos apie 110.000 DM. Abu prelegentai - prof.dr. Scholz ir prof.dr. Bojtár - kalba ir lietuviškai.

Ketvirtas paskaitininkas buvo prof.dr. Hermann Josef D a h m e n iš Stuttgarto. Jis pavadino Lietuvą Europos tautų ir kultūrų susitikimo kraštu. Tą uždavinį ji ištikimai vykdė nuo seniausių laikų. Rytų ir Vakarų įtaka akivaizdi lietuvių literatūroje, muzikoje, tapyboje, architektūroje. Rusams nepasisekė įsiurbti lietuvius į savo orbitą. Prieš 600 metų lietuviai priėmė ne pravoslavišką, bet Romos krikščionybą. Vilniaus universitetas spinduliavo savo šviesą į Rytus ir Vakarus. Jis pirmasis Europoje įsivedė muzikos studijas. Vilniaus architektūra - įvairių stilių mišinys. Ir šiandien Lietuva atlieka tarpininko tarp Rytų ir Vakarų vaidmenį.

Po vakarienes salė prisipildė. Koncertavo Lietuvių kultūros draugijos pirmininko Algirdo P a l a v i n s k o iš Vilniaus iškviesti ir jo į Hüttenfeldą atvežti menininkai: solistė Sigutė T r i m a k a i t ė (sopranas), pianistė Audronė K i s i e l i ū t ė (fortepijonas) ir Jaunimo teatro aktorius Gediminas S t o r p i r š t i s . Su koncertininkais supažindino ir, mojuodamas lietuviška trispalve, rytmečio paskaitininkas Rimvydas Valatka džiaugėsi, kad pasikeitusios sąlygos Lietuvoje leido jiems atvykti į Vokietiją.

Koncertas pradėtas visų sugiedota Lietuva brangi... Programa buvo labai įvairi. Stiprių balsu Storpirstis deklamavo Justino Marcinkevičiaus, Sigitos Gedos, Vanago, Maironio ir kt. eilėraščius, kelis Šekspyro sonetus. Kisieliūtė skambino Čiurlionį ir retkarčiais fortepijonu palydėjo Trimakaitę, dainuojančią Gudavičių, liet. liaudies dainas ir prancūziškai bei vokiškai. Daugiausia dainavo visi trys senovės lietuvių liaudies dainas,

įterpdami deklamacijas, ir ragindami visus kartu dainuoti. Pakiliai sugiedotas Lietuvos himnas.

Reiklesni klausytojai pasigedo Sigutės Trimakaitės dainavimo, kur ji būtų pasirodžiusi kaip tarptautines premijas laimėjusi solistė, ir Audronės Kisieliūtės skambinimo. Iki išnaktų truko smagi vakaronė su vilniškiais svečiais.

Visą programą į magnetofono juostas įrašė Laisvosios Europos radijo bendradarbė Eglė Juodvalkė. Ji dalimis buvo transliuota į Lietuvą.

Rytojaus dieną vilniečiai išvyko koncertuoti į Hamburgą. Prieš tai jie yra koncertavę Annaberge (Bonn 2), Freudenstatte, Memmingene, Neunkirchene.

1988 spalio 16 rytą visuotinį LKI narių susirinkimą atidarė vedėjas Vincas B a r t u s e v i č i u s . Jis perskaitė ir sekretoriaus dr.K.J.Čeginsko atsiųstą 1986 susirinkimo protokolą ir glaustai apžvelgė LKI valdybos veiklą, kuri plačiau aprašyta nariams išsiuntinėtame aplinkrašty. Romuvos pily gauti 4 kambariai. Įsigytos už 3.000,-- DM knygų lentynos. Atgabenta dr.A.Maceinos biblioteka, bet dar yra likusių vertingų baldų. Atvežti du kontaineriai dr.A.Geručio palikimo, kur yra didelės vertės archyv. medžiagos. Laukia atgabenimo tėv.Alfonso Bernatonio ir mons.dr.J.Avižos palikimai. Dipl.bibliotekininkas Artūras Hermanas jau sukatalogavo apie 2.500 knygų ir darbą tęsia. Ruošiamas leidinėlis su 1987 suvažiavimo paskaitomis.

1987.XII.31 balansas rodo , kad LKI sąskaitoje banke buvo 7.637,89 DM. Didesnių išlaidų pareikalaus leidinėlio išspausdinimas, knygų lentynų pirkimas ir kt.

Kontrolierius P. O d i n i s pranešė, kad atskaitomybė patikrinta iki 1987.I.1. Ji vedama tvarkingai. Susirinkimas nutarė iki to laiko atleisti Valdybą nuo atsakomybės. Ji paprašyta ir toliau eiti pareigas.

Numatyta, kad LKI turės prašyti daugiau patalpų pilyje, nes dabar turimų 4 kambarių nepakaks. Svarstytas ir lėšų klausimas brangiam inventoriui įsigyti.

Posėdis baigtas 11 valandą. LKI nariai dar spėjo dalyvauti Vasario 16 gimnazijos mokinių vėliavos pakėlime, pamaldose ir bendruose pietuose.

----- xXx -----

M e m m i n g e n

1988 liepos 24 įvykęs visuotinis LB Memmingeno apylinkės narių susirinkimas taikiai sutarė pakeisti Valdybą. Dabar ją sudaro: pirmininkė ir sekretorė Herta Schüle (Südring 41, 8941 Trunkelsberg. Telef.08331-84854), išdininkas Willi Papendick ir narys ypatingiems reikalams Povilas Dresleras. Kontrolieriai - Antanas Jurgaitis (buv. pirmininkas) ir Vladas Tamulis.

L e b e n s t e d t (Salzgitter 1)

Tautos šventę lietuviai čia atšventė rugsėjo 3. Šv.mišias Šv.Juozapo bažnyčioje aukojo tėvas dr.Konstantinas Gulbinas, OFM Cap., vargonavo prof.dr.Vytenis M.Vasyliūnas. Salėje minėjimą atidarė LB apylinkės pirmininkas Rom.Gasiūnas. Tautos šventės prasmę paryškino tėv.dr.K.Gulbinas. Sugiedotas tautos himnas. Kavute ir pyragais pasirūpino lietuvės moterys. Šokiams grojo Rom.Gasiūnas ir H.Kremsyras. Linksmi dainuota ir šokta iki vidurnakčio.

Metiniame narių susirinkime rugsėjo 24 šiek tiek pakeista VLB Lebenstedto apylinkės valdyba, kurią dabar sudaro: pirmininkas Romualdas Gasiūnas, vicepirmininkas Horstas Kremsyrius, išdininkė Ona Gucaitienė. Kontrolierės - Bronė Lorenčienė ir Jadvyga Černiauskienė. Aptarta tolimesnė veikla, surinkti solidarumo įnašai.

S t u t t g a r t

Tautos šventė Švabijos sostinėje paminėta pamaldomis rugsėjo 4. Jas laikė kun.Kazimieras Senkus. Po jų vykusiame pobūvy VLR Stuttgarto apylinkės pirmininkas Elgardas Šulcas papasakojo apie Lietuvii evang.ūteronų Bažnyčios išėivijoje sinodą rugpjūčio 5-7 Annaberge. Pabaltiečių santalkos biuro Strasburge vedėjas Algis Klimaitis ir neseniai iš Lietuvos išsiųsti Šiboniai nušvietė padėtį tėvynėje vad.atvirumo ir persitvarkymo šukiams skardint. Baublienė, Bolcienė, Bekerienė parūpino pyrago. Atsirado ir kavutės.

S c h w e t z i n g e n - K e t s c h

VLB Schwetzingeno apylinkė tautos šventę atšventė rugsėjo 11. Šv.mišias Ketscho katal.bažnyčioje aukojo Vasario 16 gimnazijos kapelionas kun.Edis Putrimas. Pasimelsta už šiais metais mirusius - LB apylinkės narę E.Turlienę, kun.Br.Liubina ir tėvą Al-

fonsą Bernatonį.

Visuotinis LB apylinkės narių susirinkimas įvyko Gamtos draugų svetainėje. Iš-
klaudyti pranešimai apie LB apylinkės veiklą ir finansus. Valdyba (pirmininkas Jonas
Vitkus, sekretorius Jonas Stuknys ir išdininkas Vilius Kurcas) atleista nuo atsakomybės
ir paprašyta testuoti darbą. Nutarta paremti kelionę Vasario 16 gimnazijos mokinių, vyks-
tančių atlikti programą arkiv. Audrio Bačkio iššventinimo iškilmėse ir Lietuvos katalikų
mokslų akademijos suvažiavime Romoje.

VOKIETIJOS LB VALDYBOS PIRMININKAS JUOZAS S A B A S

š.m. spalio 29 gražiame savo name pietų Odenwalde atšventė 60-ji gimtadi-
nį artimų draugų ir bendradarbių rately. Vokietijos LB valdybos vardu pasveikino jubi-
liatą jos vicepirmininkas Vincas Bartusevičius, nušviesdamas jo gyvenimo kelią bei nuo-
pelnus Vokietijos LB ir įteikė dovaną - Tarabildienės grafikos paveikslą.

J. Sabas gimė 1928 spalio 26 Strielčių kaime, Prienų valsč. Mokslą tęsė pabėgėlių stovyk-
lose Vokietijoje, baigė JAV-bėse diplomuoto inžinieriaus laipsniu. Dirbo JAV-bėse ir vė-
liau Vokietijoje, kaip Amerikiečių armijos Europoje energijos tiekimo depart. direktorius.
Į Vokietijos LB įstojo 1975.IV.12. Nuo 1977.VI.4 iki 1979.III.3 buvo LB valdybos pirmi-
ninkas. Nuo 1977.VI.4 - Vasario 16 gimnazijos kuratorijos narys. Nuo 1980.XI.22 - Vokie-
tijos LB tarybos narys. Nuo 1982.XI.7 - Vasario 16 gimnazijai remti fondo pirmininkas.
Jo pirmininkaujama Vokietijos LB valdyba surengė Romuvos parke kelias vad. sodo šventes.
1978 atgaivinti kasmetiniai Europos kraštų LB ir LJS vadovų suvažiavimai, 1980 - centri-
niai Vasario 16 minėjimai Hüttenfelde. Uoliai talkino IV Pasaulio LJ kongresui Vokietijo-
je 1979 rengti komitetui. Daug darbo ir organizacinių sugebėjimų pareikalauja Europos
lietuvių dienų 1989.VI.23-25 ruošimas ir kapitalinis 1984 nudegusios Romuvos pilies at-
statymas.

Nepamiršta pasveikinti ir Vida S a b i e n ė , Vokietijos lietuvių moterų klubų fede-
racijos darbuotoja, namų šeimininkė. Su ja jubilias susilaukė dviejų dukrų ir sūnaus.
Visi jau baigę aukštuosius mokslus ir gyvena bei dirba JAV-bėse.
Pakeltos šampano taurės, sugiedota Ilgiausių metų.

----- xXx -----

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

Kun. A l f o n s a s S v a r i n s k a s ,

prieš laiką išleistas iš Permės gulago ir iškilmingai tūkstančių žmonių su gėlėmis, pla-
katais, tautinėmis vėliavomis, giesmėmis ir dainomis iš Vilniaus išlydėtas, per Maskvą
į Frankfurto aerodromą atskrido š.m.rugpjūčio 23 vakare. Čia jį pasitiko vysk. Antanas
Deksnyš, kurso draugas Vokietijos lietuvių katal. sielovados direktorius kun. Antanas Būn-
ga, Vokietijos LB valdybos pirmininkas dipl. inž. Juozas Sabas bei Vasario 16 gimnazijos
direktorius Andrius Šmitas su žmonomis, Laisvosios Europos radijo redaktorius Kęstutis
Jokubynas, per 5-rius metus kartu su kun. Svarinsku kalėjas Sibiro gulage, Amerikos balso
bendradarbė Žibutė Klimienė iš Paryžiaus, Žmogaus teisių draugijos atstovas buv. Sibiro
kalnys Below, Vokietijos katalikų žinių agentūros atstovas, 5 lietuviai kunigai ir apie
40 kitų Vokietijos lietuvių iš Muncheno, Memmingeno, Bonnos ir kitur. Memmingeniškiai
atvyko su lietuviška trispalve, kurią, išlipęs iš lėktuvo, kun. Svarinskas pagarbiai pa-
bučiavo. Ypač jaudinantis buvo jo pasisveikinimas su po daugelio metų sutiktu bendraka-
liniu K. Jokubynu. Garbingasis svečias apverstas gėlėmis. Tautiniais drabužiais apsirėdę
Vasario 16 gimnazijos mokiniai įteikė 21-nos rožės puokštę, išreiškiančią 21-rius jo
sovietiniuose gulaguose iškentėtus metus. Sugiedota Lietuva brangi.

Tada visi atvyko į Vasario 16 gimnaziją, kur laukė šventiškai padengti stalai su vaka-
riene. Vakarieniaujant, kun. Svarinskas papasakojo jo nueitą kelią, ilgiau sustodamas
prie paskutinių dienų Sibire ir Lietuvoje. Pakeltos vyno taurės, sugiedota Ilgiausių
metų. Kai vidurnaktį visi nuėjo ilsėtis, dar porą valandų nuo kelionės ir išpūdžių iš-
vargusių svečių vargino Laisvosios Europos ir Amerikos balso radijo bendradarbiai.

Lapkričio 24 rytą Hüttenfeldo katal. bažnytėlėje šv. mišias su vysk. Deksnium aukojo kun.
Svarinskas, prel. P. Jatulis, kun. Bunga, tėv. dr. Konst. Gulbinas, kun. Čemeška iš Argentinos,
tėv. Förg iš Austrijos. Vargonavo muzikas kun. K. Senkus. Pradžioje šv. mišių vyskupas pa-
sakė, kad jos aukojamos už visus lietuvius, kovojančius už Bažnyčią ir Lietuvą, o taip
pat už mirusius kovotojus. Darniai skambėjo lietuviškos giesmės.

Po pusryčių visi dvasiškiai išvyko į Žmogaus teisių draugijos Frankfurte surengtą spau-

dos konferencija, kur kun.Svarinskas informavo apie savo ir Lietuvos katal.Bažnyčios golgotos kelius. Po konferencijos išvažiavo pas vysk.Antaną Deksnį Bad Wörishofene, kur kun.Svarinskas apsigyveno.

N a u j i (1988/89) m o k s l o m e t a i

Vasario 16 gimnazijoje prasidėjo 1988 rugpjūčio 29 optimistinė nuotaika dėl žymiai padidėjusio mokinių skaičiaus. Po pusryčių visi susirinko vėliavos aikštelėje. Iškilmingai pakelta lietuviška trispalvė, giedant tautos himną.

Katal.kapelionas kun.Edis P u t r i m a s ir evang. kun.Fr. S k é r y s mokinių ir mokytojų pilnoje Hüttenfeldo katal.bažnytelėje atlaikė ekumenines pamaldas. Pamokslą apie dvasinį augimą pasakė kun.Skėrys, šv.mišias aukėjo kun.Putrimas. Vargonavo muzikos mokyt.Arvydas Paltinas; giedojo visa bažnytelė evang. ir katal. giesmes.

Po pamaldų visi susirinko naujo berniukų bendrabučio salėje. Direktorius Andrius Š m i t a s , pasveikinęs mokytojus ir mokinius, ypač naujuosius, pasidžiaugė padidėjusiu jaunimo būriu. Mokslo metai pradėdami su 94 mokiniais iš 11 kraštų: 48 iš Vokietijos, 20 iš JAV-bių, 8 iš Kanados, 4 iš Argentinos, po 3 iš Brazilijos bei Urugvajaus, po 2 iš Prancūzijos, Australijos ir Mali (Afrika), po 1 iš Anglijos ir Dominikonų respublikos. 73 katalikai ir 20 evangelikų. 51 berniukas ir 43 mergaitės. Tokio didelio skaičiaus Gimnazija jau daug metų nėra turėjusi.

Mūsų mokyklos tikslas - lietuviškas ir krikščioniškas auklėjimas, t.y. ruošimas dorų ir susipratusių jaunuolių, kurie galėtų padėti Lietuvai. Dabar Gimnazija turi gerą vardą. Svarbu, kad toks būtų išlaikytas ir dar pagerintas, nes nuo vardo priklauso lietuvių visuomenės ir vokiečių valdžios parama. Ši mokykla turi ypatingą uždavinį - išmokyti lietuvių kalbos, supažindinti su mūsų tautos praeitimi, tradicijomis ir jas puoselėti. Svarbu, kad mokiniai kalbėtųsi lietuviškai. Tada ir lietuvių kalbos nemokantiems bus lengviau ją išmokti.

Šiemet yra 4 nauji mokytojai: kapelionas kun.Edis Putrimas, anglų kalbos mokytoja Danutė Norvilaitė, matematikos mokyt.Marija Žiobrienė ir berniukų bendrabučio vedėjas Laurynas Vismanas. Supažindino ir su kitais mokytojais. Paskelbęs pagrindinius mokyklos tvarkos reikalavimus, direktorius paprašė visus eiti į savas klases susipažinti su klasės auklėtojais.

Po pusvalandžio visi mokytojai susirinko pirmo naujų mokslo metų posėdžio.

T a u t o s š v e n t é

Rugsėjo 8-tą Gimnazija ne tik mini, bet ir švenčia. Tą dieną pamokų nebūna. Šiemet rugsėjo 8 pradėta rytą pamaldomis šventiškai išpuoštoje Hüttenfeldo katal.bažnytelėje. Prie altoriaus sustatytos Lietuvos, ateitininkų bei skautų vėliavos su palydomis. Šv.mišias aukėjo kapel. kun. Edis P u t r i m a s . Pamoksle jis priminė IV Dievo įsakymą, liepiantį mylėti tėvą ir motiną. Jie mus ne tik pagimdė, bet ir mokė lietuviškai kalbėti bei melstis. Jei mylime savo tėvus bei senelius, tai turime mylėti ir jų kalbą bei papročius, jų gimtąjį kraštą, kur ir mūsų šaknys.

Gimnazija džiaugiasi sulaukusi gero vargonininko - naujo mokinio Dariaus U d r i o iš JAV-bių. Jis kiekvieną šventadienį vargonais palydi per mokinių pamaldas giedamas giesmes. Per šios dienos pamaldas mokinių dramos būrelis suvaidino tris vaizdelius: iš XV a. apie Vytautą Didįjį, iš XIX a. - apie spaudos draudimą, ir šių dienų - apie Nijolę Sadūnaitę.

Iš bažnyčios sugrižę mokiniai ir mokytojai pakėlė Lietuvos vėliavą, giedodami tautos himną. Tada visi išsiskirstė į klases ir pirmą kartą Gimnazijoje vykdė viktoriną - tarpklasines varžybas. Čia mokiniai, mokytojų vadovaujami, turėjo progos parodyti savo lituanistines žinias.

Vakare ateitininkai Romuvos parke suruošė išpūdingą kelionę per paskutinius 16 okupuotos Lietuvos metų. Jai vadovavo burtininkės skara apsisiautusi su deglu rankoje Vilija B i j ū n a i t é . Tik vietomis žibintais apšviestais tamsiais parko takeliais ją sekė tylūs mokiniai, mokytojai ir vietos gyventojai lietuviai. Pirmoje stotyje prie kūdros pavaizduota dvasinio mūsų tautos pasipriešinimo pradžia: 1972 susidedino Romas Kalanta, pogrindy pasirodė Lietuvos KB Kronika, kurią perrašinėjančią suimama Nijolė Sadūnaitė. Toliau žygiuodami eitynininkai skaitė prie medžių prikaltuose plakatuose pavardes tautiečių, nuo 1972 iki šios dienos nubaustų už žmogaus teisių, sąžinės, tikėjimo ir politinių laisvių reikalavimą. Priartėjus prie pilies, antroje

stotyje Antanas Vainius sakė karštą kalbą, vaizduodamas š.m. Vasario 16 Gedimino aikštėje Vilniuje vykusią demonstraciją. Trečioji stotis - liepos 9 mitingas Vingio parke. Karštai ir drąsiai kalba Rimas Čuplinskas. Čia jau plevėsuoja tautinės vėliavos, skamba Lietuvos himnas.

Tada visi susirinko prie vėliavos stiebo, susmeigė į žemą deglus. Angelė Prišmantaitė skatino daugiau domėtis įvykiais Lietuvoje ir kvietė melstis. Sukalbėta Sveika Marija. Nuleista Lietuvos trispalvė. Sugiedotas tautos himnas. Visi tylūs išsiskirstė poilsio.

L i e t u v i ū k u l t ū r o s d i e n o s

Rhein-Neckar regione rugsėjo 10-19 suruoštos Vak.Vokietijos - Sovietų Sąjungos draugystės Rhein-Neckar skyriaus, bendradarbiaujant Lietuvii kultūriniam santykiams su užsieniu palaikyti draugijai, buvo neblogai išreklamotos. Nors Lietuva atstovavo Sovietų Sąjungai, bet plakatuose ir programose buvo skelbiama tik Lietuva arba Vilnius be jokių sovietinių ar tarybinių priedų. Didesnio susidomėjimo vokiečių visuomenėje Lietuvos kultūros dienos nesukėlė. Jas lankė daugiau lietuviai bei iš Lietuvos kilę vokiečiai.

Vadovų bei programos atlikėjų laikysena vietos lietuvių atžvilgiu buvo pasikeitusi. Ši kart svečiai nevengė ir Gimnazijos. Turbūt neliko nei vieno čia neapsilankiusio. Lankytis buvo patogū - svečiai buvo apgyvendinti ištaigingame Rhein-Neckar viešbuty Viernheime, vos keli kilometrai nuo Hüttenfeldo. Nors Gimnazijos vadovybė jokių priėmimų nevengė, bet durys buvo visiems atviros. Didelę iniciatyvą parodė jaunimas. Jis pasikvietė koncertuoti Abariaus džiazą, Vilniaus universiteto dainos, šokių bei muzikos ansamblių ir porą paskaitininkų bei šachmatininką.

ABARIAUS JAZZ-TRIO rugsėjo 12 buvo mokinių gražiai sutiktas: pilies bokšte iškelta Lietuvos trispalvė, išpuošta bendrabučio salė, parengti staliukai su kava ir sausainiais. Grojo trys muzikantai - vedėjas Gintautas A b a r i u s (fortepijonas ir sintesizatorius), Aleksandras F e d o t o v a s (saksofonai) ir Arkadijus G o t e s m a n a s (mušamieji instrumentai). Nuoširdžiai pasisveikinęs G.Abarius prisipažino, kad jei kas jam prieš porą metų būtų pasakęs, jog šiemet koncertuos Vasario 16 gimnazijoje, būtų pavadinęs jį fantastu. Šiandien tai tikrovė. Pranešė, kad gros amerikiečių džiazio muziką. Per valandą trukusį koncertą atliko M.Jackson, Ch.Backer, T.Monk, S.Rollins ir Ch.Parker kompozicijas. Baigė paties Abariaus kūriniais - lietuvių liaudies dainos tema ir Saulutė patekėjo. Pasisekimas buvo didelis. Apsilankymui prisiminti muzikantai buvo apdovanoti marškiniukais su tautinių spalvų Gimnazijos užrašu, kuriuos Abarius čia pat užsivilkė. Kartu su mokiniais pavakarieniavę, svečiai išvyko.

Rugsėjo 14 į Rōmuvos kiemą įdundėjo autobusas su VILNIAUS UNIVERSITETO DAINŲ IR ŠOKIŲ ANSAMBLIO nariais ir vadovais. Tarp mokinių ir svečių tuoj pat užsimezgė draugiški ryšiai. Į stiebą pakelta lietuviška trispalvė, visiems giedant tautos himnā. Mokiniai pasirodė svečiams su modernios muzikos (roko) koncertėliu. Vakarieniavo parke, skrudindami dešreles. Vakarojo salėje, dainuodami ir šokdami. Sunku buvo vidurnaktį skirtis, nors ir neilgam.

Kitą dieną pilnas mokinių autobusas atpyškėjo į viešą Ansamblio koncertą Mannheime, milžiniškos elektrinės salėje. Per 600 žmonių buvo sužavėti Vilniaus studentų šokiais ir dainomis. Išeivišką akį tik režė scenos papuošimas sovietinėmis vėliavomis. Mūsų mokiniai buvo atsivežę lietuvišką trispalvę. Per pertrauką iškabino ją scenoje. Uždangai pakilus, publika sutiko ją plojimais. Ilga, net 14 pasirodymų ir dar su pakartojimais programa baigta Lietuvos himnu. Salės šeimininkai suruošė šaunias vaišes, sudariusias progą susitikti ir pasikalbėti su svečiais iš Vilniaus ir su šeiminkais.

Vilniečių koncertas susilaukė taip pat daug lietuvių bei iš Lietuvos kilusių vokiečių ir rugsėjo 18 Mannheim-Sandhofe didelėje sporto salėje, talpinančioje per 600 žmonių. Ši kart scenoje nebuvo jokių vėliavų. Tada Vasario 16 mokiniai ją papuošė lietuviška trispalve. Ansamblis ir čia su nemažesniu pasisekimu atliko prieš trejetą dienų rodytą programą. Labiausiai žiūrovams patiko humoristinis gaidžio su viščiukais šokis. Kai kitą dieną vilniečiai susirinko Frankfurto aerodrome skristi namo, trūko talentingojo gaidžio šokėjo. Tik vėliau sužinota, kad jis pasiprašė politinio prieglobsčio Vokietijoje. Nors gaidžiai nėra dideli skrajūnai, šis pakėlęs sparnus skristi per Atlantą.

Kiek vėliau, spalio 1, jau nebe Lietuvos kultūros dienų programos rėmuose, Gimnazijos mokiniai turėjo progos pasiklausti ir už Lietuvos ribų žinomo Vilniaus vaikų choro AŽUOLIUKO dainavimo. 33 dainininkai su mokiniais dalyvavo vėliavos pakėlime, giedodami tautos himnā. Salėje juos pasveikino direktorius Šmitas. Dirigentas Miškinis papasakojo apie Ažuoliuko per beveik 30 metų nueitą kelią ir laimėjimus. Dainavo Naujalia, Čiurlionio,

Šimkaus, Klovos ir kitu kompozitorių dainas. Gimnazijos chorui padovanojo savo plokštes. Lietuvių moterų klubo vadovės apdovanojo mažuosius svečius laikrodėliais, o vyresniuosius - kalkuliatoriukais.

Prieš tai su dideliu pasisekimu AŽUOLIUKAS per pamaldas giedojo didžiausioje Mannheimo jėzuitų bažnyčioje Mendelschono mišias, vargonuojant Bern.Vasiliauskui. Po mišių visi 33 giesmininkai atėjo prie altoriaus ir giedojo relig.giesmes bei dainavo lietuviškas dainas. Maldininkai plojimais prašė vis toliau ir toliau dainuoti. Po pamalų choras buvo pakviestas vakarienės.

Rugsėjo 16 Gimnazijoje lankėsi Lietuvos mokslų akademijos istorijos instituto vedėjo pavaduotojas Alfonsas E i d i n t a s . Vokiečių visuomenei jis skaitė paskaitas apie perestroiką Sovietų Sąjungos tautybių politikoje, ypač Lietuvos istorijoje. Romuvoje jis papasakojo apie LMA sudėtį ir darbą, ypač Istorijos institute. Anot jo, šiuo metu vyrąja nepaprastai susidėjęs Lietuvos praeitimi. Visos ja liečiančios publikacijos bemaž išgraibstomos. Daug jaunimo nori studijuoti istoriją, bet nepakanka vietų. Palankiai atsiliėpė apie Persitvarkymo sąjūdį. Nuvietė ir archeologinius tyrimus. Mokiniai klausė, ar prie jų negalėtų prisidėti išeivijos jaunimas, pvz. prie kasinėjimo darbų, kad ir per dabar steigiamą LITUANICOS klubą. Preleģentas galvojo, jog tai būtų įmanoma.

Rugsėjo 18 Romuvoje svečiavosi Lietuvių kultūros dienu, lektorius, Vilniaus dailės instituto prorektorius Rimantas B u i v y d a s ir Sovietų Sąjungos sachmatų meistras Algirdas B a n d z a . Pastarasis losė su moksleiviais. Kas laimėjo - ir be sakymo aišku. Prof. R.Buivydas sakė, kad jo paskaitos ir rodomi DIAS turi du tikslus - sudominti klausytojus ir kviesti juos atsilankyti Lietuvoje, kad savo akimis galėtų viską pamatyti, ir paaiškinti yaizduojamosios dailės vaidmenį architektūroje bei savitumo pajėškas joje. DIAS vaizdais supazindino mokinius su Vilniaus universiteto vidumi bei jo aplinka, Vilniaus teatru, santuokų rumais, kino teatrais, kavinėmis, Lazdynų rajonu, pėsciųjų gatvėmis Kaune, Druskininkuose, Palangoje, su paminklais Ad.Mickevičiui, Salomejai Neriai, K. Čiurioniui ir kit.

LIETUVIŲ ISEIVIŲ VYSKUPAS PAULIUS BALTAKIS ir kun. Alfonsas SVARINSKAS, Vokietijos liet.katal. sielovados direktoriaus kun. Antano Būn-gos lydimi, Gimnazijoje lankėsi spalio 23-ll val. kartu su mokiniais, mokytojais ir keliadesimčia apylinkės lietuvių dalyvavo vėliavos pakėlime. Čia juos pasitiko vysk. Baltakio studijų draugas kun. Jonas Dėdinas, smalskėiu, žodžiu apie tris didžiuosius Paulius: apaštala Paulių, Sv.Tėva Paulių II ir vysk. Paulių Baltaki. Jaudinančia kalba pasakė kun. A.Svarinskas. Jis iteikė mokiniams Telsių katedroje iš tenyškėio jaunimo gauta lietuviška trispalvė su prašymu perduoti ją Vasario 16 gimnazijai. Prašė vėliavą gerbti, nes už ją ėjo partizanai kovoti ir mirti. Už ją tukstantiai lietuvių buvo tremiami į Sibirą. Daug desimtnėčių drausta ir persekiota dabar vėl plevēsuoja Gedimino pilies bokšte ir visoje Lietuvoje. Išlydint ji į Vokietiją, ji buvo iškelta ir Maskvos aerodrome. Uniformuotų skautų dabar ji buvo pakelta į stiebo viršunę, visiems giedant Lietuvos himnā.

Sv.mišias Vysk. Baltakis atnėšavo su kunigais A.Svarinsku, A.Bunga, E.Putrimu ir dr. Konstantinu Gulbinu Hüttenfeldo katal.bažnytytėlėje. Per pamokslā vyskupas pasidžiaugė turis proga vėl lankytis vienintelė lietuviškosi išeivijos Gimnazijoje, kur mokiniams ne tik perteikiamos mokslo žinios, bet kartu jie auklėjami tautiškai bei religiška susipratimais lietuviais. Čia veikia ir dvi labai naudingos lietuvių jaunimo organizacijos: skautų ir ateitininkų. Ganytojas ragino moksleivius joms priklausyti. Vysk. Baltakis su kunigais, vokiečių parapij. klebonais Hammerich, Hüttenfeldo katal. parapij. komiteto pirmininkas Schäffer su žmona ir liet.svečiai iš Lietuvos, Punsko bei Vokietijos buvo pakviesti šventiskų pietų kartu su mokiniais. Pasisotinus, direkt. A. SMITAS prisiminė pirmąjį vysk. Baltakio apsilankymā prieš trejeta metų, šventinant kertinį berniukų bendrabučio akmenį. Dėkojo, kad grįžes į JAV-bes ir vėliau keliaudamas po pasaulį, pasakojo tautiečiams iš čia išsivežtus gerus išpūdžius. Tai teikia Gimnazijai ne tik pasididžiavimą, bet ir naudā aukų pavidalū.

Sveikino vyskupā ir evangelikų kapel. kun. Fr. SKERYŠ, itelkdamas dovan. la knygomis. Schweitzingeno LB apylinkės ir katal. parapijos pirmininkas Jonas VITKUS, sveikindamas iteikė ir parapiėčių aukā. Vokietijos LB valdybos pirmininkas dipl. inž. Juozas SABAS apgailėstavo netekimā trijų Bendruomenės ir Gimnazijos išulų: tėv. Alf. Bennatonio, kun. Br. Liubino ir ėkėnomisto J. Glenžos. Kvietė vyskupā atsilankyti ateinančiais metais birželio mėn. Europos lietuvių dienas ir atnaujintos pilies pašventinimo iškilmes. Dėkodamas už nuoširdų priėmimą, vyskupas sakė, jog keliaudamas per pasaulio lietuvius, visur užtinka šią Gimnaziją lankiusių tautiečių, besidarbuojančių lietuviškuose dirvo-

nuose. Tai yra geriausias įrodymas, kad ji labai reikalinga mūsų išėivijai ir Lietuvai. Muzikos mokytojo Arvydo Paltino vadovaujamas mokinių orkestras vyskupo garbei sutrenkė J.Gaižausko jubiliejinį maršą, o kun.Alf.Svarinskui pagerbti - tautinį šokį sadute.

VINCAS NATKEVIČIUS ATŠVENTĖ 70-jį GIMTADIENĮ

1988 lapkričio 6 skoningai įrengtame nuosavame bute Viernheime. Jo pasveikinti tą dieną atvyko Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius Šmitas su žmona Maryte, Vysk.M.Valančiaus moksleivių ateitininkų kuopos globėja, tos kuopos pirmininkas Antanas Vainius, kapel.kun.Edis Putrimas ir keletas mokinių. Su sveikinimu įteiktos brangios dovanos - dail.J.Lemkienės paveikslas, iliustruota knyga apie Lietuvos meną, gėlės.

V.Natkevičius (Natkus) M.A., yra gimęs 1918.XI.6 Ožkabalių k.,Vilkaviškio valsč. 1938-42 studijavo lietuvių kalbą bei literatūrą ir filosofiją Kaune ir Vilniuje, 1945-49 - Tūbingeno universitete filosofiją ir sociologiją. 1941.XI-1944.X dėstė Kauno AUŠROS mergaičių ir Alytaus bei Kauno VI gimnazijose lietuvių kalbą. Ateitininkas nuo gimnazijos laikų. Nuo 1939.VI - slaptos ateitininkų moksleivių sąjungos centro valdybos pirmininkas. 1940-44 buvo įsijungęs į lietuvių pogrindį. Jo pastangomis po karo atkurti moksleiviai ateitininkai Vak.Vokietijoje, kurie 1945.X išsirinko jį Sąjungos pirmininku. 1946.VI-1949.III - Ateitininkų federacijos gener.sekretorius. Nuo 1952 dalyvauja Europos liet.fronto bičiulių sąjūdy, kuriame 1953-54 buvo Valdybos vicepirmininku. 1954-1956 mokytojavo Vasario 16 gimnazijoje. Grįžo mokytojauti 1966. 1967.IX.1-1980.VIII. 31 buvo jos direktoriumi.Buvo stipriai įsijungęs ir į Vokietijos LB veiklą. Keturias kadencijas (1968-1980) buvo LB tarybos narys ir vieną kadenciją (1967-68) - Valdybos narys. Skaito paskaitas lietuvių sambūriuose bei suvažiavimuose daugiausia literatūrinėmis temomis ir rašo spaudoje. Lituanistikos instituto Čikagoje narys. Nuo 1972 dėsto lituanistiką J.W.Goethes universitete Frankfurte. Parašė ir jau atidavė spaudai dr.Jono Griniaus monografiją.

Dr.JONAS NORKAITIS ir ALGIRDAS PALAVINSKAS - šešiasdešimtmečiai

Dr. J. N o r k a i t i s g.1928 rugsėjo 26 Kaune. Po karo studijavo Tūbingeno ir Strasburgo universitetuose filosofiją ir ekonomiką. Tūbingeno universitete 1956 įgijo filosofijos daktaro laipsnį ir 1957 - diplomuoto ekonomisto vardą. Dirba vokiečių pramonės bei prekybos įmonėse, eidamas atsakingas pareigas. Visą laiką buvo Vokietijos ateitininkų vadovybėje, keletą metų pirmininku. Kultūrininkas - skaito paskaitas liet.organizacijų suvažiavimuose, reiškiasi spaudoje. Visuomenininkas - Vokietijos LB tarybos narys 1963-68 ir 1983-86, pora metų VLB Stuttgarto apylinkės pirmininkas; vienas LABDAROS draugijos steigėjų ir nuolatinis jos vadovybės narys; Lietuvių-vokiečių draugijos pirmininkas. Vasario 16 gimnazijos kuratorijos narys nuo 1969. 1988.XI.19 išrinktas Kuratorijos valdybos pirmininku.

A. P a l a v i n s k a s g.1928 spalio 10 Algupio k.,Babtų valsč.,Kauno apskr. Dar nebaigęs vidur.mokyklos, 1946 jau pradž.mokyklos mokytojas, 1947 - vedėjas. 1953 - Raudon. armijos karininkas. 1960 su žmona ir giminaičiais repatrijuoja į Vokietiją, Saaro kraštą. Dirba metalo fabrike, vėliau studijuoja. 1965-67 veda Vasario 16 gimnazijos berniukų bendrabutį ir mokytojauja. Vėl studijuoja. 1968-75 mokytojauja vokiečių pradž.mokyklose.Tampa prisiekusiu vertėju. Nuo pat Saaro krašto LB apylinkės įkūrimo 1960 jai pirmininkauja. 1973-74 buvo Vokietijos LB valdybos išdininkas. Ilgametis Lietuvių kultūros draugijos pirmininkas. Turi šmaikščią plunksną, bendradarbiauja liet.spaudoje, skaito paskaitas. Abu vaikus - Marytę ir Ričardą - leido į Vasario 16 gimnaziją. Ričardas ją baigė ir išsi-mokslinęs tapo branduolinės chemijos daktaru, o Marytė - med.sesele. Abu sukūrę šeimas ir dirba savose profesijose.

LIETUVIŲ VAIKŲ VASAROS STOVYKLA

Šiomet vyko liepos 9-24 Romuvoje, Vasario 16 gimnazijos patalpose. Suvažiavo 17 simpatin-gų vaikučių. Vadovavo vyr.mokyt.Ričardas BALIULIS ir jaunos auklėtojos Regina Narkutė bei Rita Pareigyte. Stovyklautojai buvo gerai matinami, dieną ir naktį globojami bei prižiū-rimi. Po rytinės gimnastikos ir pusryčių buvo mokomi lietuvių kalbos, Lietuvos geografi-jos, dainų ir šokių. Nemaža laiko buvo skiriama sportui ir išvykoms. Įspūdingos buvo nak-tinės iškylos į mišką. Gražiam orui esant, buvo važiuojama maudytis. Per stovyklos užda-rymo vakarą vaikučiai parodė, ką per dvi savaites išmoko: dainavo, šoko, vaidino. Apdo-vanoti ir pagerbti įvairių varžybų laimėtojai.

Rytojaus dieną, kai tėvai atvyko išsivežti, vieni džiaugėsi, kad galės vėl būti namuose su saviškiais, kiti būtų norėję dar ilgiau pastovyklauti, o du apsisprendė atvykti moky-tis Vasario 16 gimnazijoje.

Juozo Grušo HERKUS MANTAS Annaberge

Liet.literatūros ratelis spalio 7-9 Bad Godesberge Pabaltiečių krikščionių studentų namuose nagrinėjo J.Grušo penkių veiksmų tragediją HERKUS MANTAS vokiečių kalba. Dalyvavo 25 asmenys. Renginį suruošė ir jam vadovavo Ratelio siela dipl.bibl.Artūras HERMANAS. Spalio 7 po vakarienes dalyviai susipažino ir pasikalbėjo. Spalio 8 A.Hermanas nušvietė Prūsų 1231-1274 laikotarpį, kuriame vyko H.Manto tragedija.

Vengrų filologas ir poliglotas, palyginamosios literatūros istorikas prof.dr.Endre BOJTAR iš Budapesto, asmeniškai gerai pažinęs J.Grušą ir jo kūrybą, aptarė jos vietą bei vertę lietuvių ir pasaulinėje literatūroje. Jo nuomone, Grušo prieškarinės apysakos vertingesnės už pokarines dramas bei tragedijas. Grušas darė įtakos kitiems liet.rašytojams, pav. Just.Marcinkevičiui.

Siegeno teatro režisierius RIMAT kalbėjo apie galimybą H.Mantą suvaidinti to miesto scenoje. Vakare Klaipėdiečių draugijos vicepirmininkas dr.WILLOWEIT papasakojo savo kelionės į Lietuvą išpūdžius. Spalio 9 rytą dipl.inž.Walter TOMUSCHAT iš Lübecko painformavo apie prūsų sambūrį TOLKEMITA Dieburge. Jis pats uoliai renka prūsų vietovardžius. Pokalbiuose ypač uoliai dalyvavo E.Žilius, von Parband, Kristina Nikolajevaitė, G.Lepa.

IŠEIVIŲ EVANGELIKŲ LIUTERONŲ SUVAŽIAVIMAS

vyko 1988 rugsėjo 5-9 Liebfrauenberge, Elzase. Dalyvavo 20 latvių bei Latvijos vokiečių, 10 lietuvių, 7 estai, 5 vokiečiai, po 4 vengrų ir Rusijos vokiečių. Lietuvių grupę sudarė: kunigai M.Klumbys ir Fr.Skėrys, diakonė T.Schmidt, Bernh.Schmidt, dr.A.H.König, Kasp.bei Irena Dikšaičiai, J.Rupkalvis, Elma Preuss ir E.Baliulienė. Skaitytos paskaitos apie evangelikų parapijas Elzase, Pasaulio liuteronų sąjungą, Evangelikų Bažnyčią Prancūzijoje ir bendradarbiavimą su katalikais. Apie liet.liuteronų veiklą bei Sinodą pranešė diak.T.Schmidt, o apie Vasario 16 gimnaziją - kun.Fr.Skėrys. Aplankytas Strasburgas. Sekantis metinis suvažiavimas įvyks 1989 rugsėjo 4-8 Hofgeismare prie Kasselio.

VI LIETUVIŲ EVANGELIKŲ LIUTERONŲ IŠEIVIŲ SINODAS

įvyko rugpjūčio 5-7 Annaberge (Bonn 2). Šalia pussimčio sinodų ir svečių dalyvavo šie kunigai: Vyr.bažnytinės tarybos pirmininkas Jonas Juozupaitis ir H.J.Dumpys iš Čikagos, Aldonis Putcė iš Anglijos ir Fr.Skėrys bei Martynas Klumbys iš Vokietijos ir svečias iš Lietuvos vyskupas Jonas Kalvanas su žmona. Atidarė kun.J.Juozupaitis. Į prezidiumą išrinkti kun.H.J.Dumpys, prof.dr.M.Trautrimas, kun.A.Putcė ir dr.A.Gintautas. Sekretoriavo dr.A.Koenigis. Prezidiumo nariai, delegatai ir kiti veikėjai pranešė apie atliktus darbus ir bažnytinį gyvenimą JAV-bėse, Kanadoje ir Vokietijoje. Apie vienintelį lietuvių evang. išeivijoje laikraštį SVEČIĄ painformavo redakcinės komisijos pirmininkas A.Sedaitis. Pristatyta Alfr.Vėliaus 2.000 egz.išleista Biblija. Prieš 30 metų pradėtas dr.A.Jurėno Šv.Rašto vertimas jau baigtas ir ruošiamas spaudai. Kun.K.Burbulis rašo ir leidžia Šv.Rašto komentarus.

Lietuvos evang.liuteronų Bažnyčios vysk.J.Kalvanas ir kun.A.Putcė, Liet.evang.liuteronų Bažnyčios Vak.Vokietijoje tarybos pirmininkas, pašventino kunigais diakonais Tamarą Šmitienę-Kelerytę ir Ričardą Baliulį iš Vokietijos bei prof.dr.Martyną Trautrimą iš JAV-bių. Išrinkta nauja Vyr.bažnytinė taryba, sudarytas laikinas prezidiumas iš kun. Fr.Skėrio, kun.H.J.Dumpio, kun.A.Putcės ir A.Sedaičio. Vienas svarbiausių jo uždavinių - šešių mėnesių laikotarpyje po VI Sinodo praveisti nuolatinio prezidiumo rinkimus. Sinodas patvirtino Liet.evang.liuteronų Bažnyčios Vak.Vokietijoje statutą. Išklaudyta įdomi Artūro Hermano paskaita apie Lietuvos evang.liuteronų Bažnyčią 1940-1976. Sekantį Sinodą numatoma suruošti po 4-5 metų Toronte arba Čikagoje.

Priimti du sveikinimai: - VI LELSI sveikina širdingai visus tikėjimo seseris ir brolius mūsų tėviškėje Sinodo šūkiu: "Viešpats mano šviesa!" - Mintyse ir maldose esame su Jumis! Tegul jungia mus mūsų Viešpats Jėzus Kristus per visus pasaulio kraštus ir nuotolius! Jo Emin.Kardinolui Vincentui Sladkevičiui Lietuvoje: -Jūsų Eminencija! VI LELSI, vyr.mūsų Bažnyčios organas, sveikina aukštojo paskyrimo proga ir linki nuoširdžiai mūsų visų Viešpaties palaimos ir malonės, ypač siekiant ir vystant vis geresnio broliško bendradarbiavimo tarp mūsų Bažnyčių ekumeninėje dvasioje. pas. Kristaus vienybėje - Sinodo prezidiumas.

M I R U S I E J I

Kunigas Bronius Liubinas

mirė 1988 rugpjūčio 7 širdies priepuolio ištiktas. Vokiečių parapijos ir Vokietijos

liet.katal.sielovada rugpjūčio 11 surengė iškilmingas laidotuves Frankenthaly. Šv.Trejybės bažnyčia pripildė parapiečiai ir apie šimtinė lietuvių. Requiem celebravo vysk.Antanas DEKSNYS su 10 kunigų, tarp jų prel.P.Jatulis, kun.A.Bunga, kun.K.Senkus, tėv.Konst. Gulbinas, kun.P.Girčius. Kun.J.Dėdinas filmavo. Giedojo bažnyčios choras ir lietuviškai Marija, Marija. Karstas buvo apjuostas tautine juosta su užrašu Tėvyne-Lietuva ir apkrautas gėlėmis. Tautiniais drabužiais apsirengę mokiniai stovėjo garbės sargybą. Vicedekanas kun.H.Lerch supažindino su velionio biografija bei jo nuopelnais lietuviams ir Frankenthalio parapijoms. Lietuviškai apie kun.Liubiną kalbėjo vysk.A.Deksnyš. Po pamaldų bažnyčioje su velioniu atsisveikino vokiečių katalikų bei protestantų parapiečių, kunigų organizacijos, savivaldybės įstaigų vadovai. Pasaulio ir Vokietijos LB bei Vasario 16 gimnazijos vardu paskutinį sudiev tarė direktorius Andrius ŠMITAS, apibūdindamas velionio asmenį ir jo darbus.

Ilga procesija paskui karstą nusitęsė nuo bažnyčios iki kapinių. Čia padėkos žodį tarė Vokietijos liet.katal.sielovados ir velionio vardu kun.Ant.BUNGA parapiečiams, lydėjusiems savo kleboną gyvenimo kelyje, ir jį rėmusiai bei globojusiai bažnytinei vyriausybei. Išėivijos liet.evang.liuteronų Bažnyčios vardu kapą palaimino kun.Fr.Skėrys. Visi laidotuvių dalyviai buvo pakviesti užkandžių į Šv.Liudviko parapijos namus.

Kun.Liubinas buvo gimęs 1924.II.11 Griškabūdy. Mokėsi Marijampolės marijonų gimnazijoje, Kauno ir Vilkaviškio kunigų seminarijose, 1944-45 Eichstätto aukšt.teologijos mokykloje, 1945-47 Romos Gregorianume, kur įgijo teologijos licenciata. 1947-49 Popiežiaus bibli-niame institute įgijo Šv.Rašto licenciata. 1946 išventintas kunigu Romoje. Nuo 1950 dirbo lietuvių sielovadoje Vokietijoje. Nuo 1952 - lietuvių darbo ir sargybų dalinių prie JAV-bių armijos kapelionas. 1967-77 - tikybos mokytojas profesinėje mokykloje Kaiserslauterne. Nuo 1977 iki mirties - Šv.Trejybės ir Šv.Kryžiaus parapijų klebonas Frankenthaly. Dirbdamas vokiečių sielovadoje, aptarnavo Saaro krašto, Kaiserslauterno bei Schwetzingeno-Ketscho lietuvius. Priklausė ateitininkams bei frontininkams. Gabiai valdė plunksną - rašė ne tik laikraščiams, bet ir scenos vaizdelius ir iki mirties redagavo Vak.Europos lietuvių sielovados Vokietijoje žurnalą KRIVULĘ.

Didelę duoklę atidavė Vokietijos lietuvių organizacijoms bei institucijoms. 12 metų (1959-65, 1968-71, 1974-77) buvo Vokietijos LB tarybos narys, 11 kadencijų (1959-65, 1968-73) - VLB valdybos narys ir 3 kadencijas (1960, 1962 ir 1973) - jos pirmininkas. Daug širdies ir jėgų yra atidavęs Vasario 16 gimnazijai. 1958-62 dėstė lotynų kalbą ir 1962-66 buvo jos direktorium. Jam direktoriaujant, 1965 pastatyti nauji rūmai klasėms. Su Gimnazija nesiskyrė iki mirties. Nuo 1972 buvo Kuratorijos ir Pedagoginės komisijos narys (1972-74 Kuratorijos valdybos vicepirmininkas).

Ekonomistas J o n a s G l e m ž a

ne tik ilgo, bet ir turiningo gyvenimo lietuvis, mirė 1988 rugsėjo 13 nuosavame bute Hirsau miestely (Schwarzwald). Kūnas sudegintas. Urna su pelenais palaidota Hüttenfeldo kapinaitėse spalio 7, dalyvaujant šimtinei tautiečių ir Vasario 16 gimnazijos mokiniams bei personalui. Requiem Hüttenfeldo katal.bažnytelėje aukojo kunigai Kaz.Senkus, Edis Putrimas ir Jonas Dėdinas. Pamokslą pasakė kun.Kazimieras SENKUS.

Kapinių koplyčioje prie Lietuvos vėliava apdengtos urnos stovėjo 4 tautiniais drabužiais apsirengę mokiniai. Maldas kalbėjo kun.Senkus. Atsisveikinimo kalbas pasakė, suminėdami velionio nuopelnus nepr.Lietuvai bei liet.išėivijai ir reikšdami užuojautą našlei Zinai Glemžienei bei giminėms, kun.Fr.Skėrys - Lietuvių išėivių evang.liuteronų Bažnyčios vardu, dipl.inž.Juozas Sabas - Pasaulio ir Vokietijos LB, direktorius Andrius Šmitas - Vasario 16 gimnazijos, Arminas Lipšys - LABDAROS draugijos, dr.V.Bylaitis ir Kasp.Dikšaitis - Vokietijos liet.socialdemokratų vardu. Sugiedotas Viešpaties angelas. Pašventinta urna nuleista į duobę. Kapas apdėtas gėlėmis ir vainikais. Visi pakviesti į Gimnazijos valgyklą pietų ir kavos.

J.Glemža g.1887 sausio 20 Auliškio k., Čipėnų valsč., Panevėžio apskr. Jo gyvenimas ir darbai verti storos knygos. Reikia laukti, kad ji bus parašyta. Čia tik keletas datų.

Mokėsi Mintaujos gimnazijoje. Aktyviai dalyvavo 1905 sukilime. Už tai teko metus pasėdėti kalėjime. 1915 baigė Komercijos institutą Petrapily. Mobilizuotas dalyvavo I pasaul.kare. 1919 grįžo į Lietuvą. 1919-25 Kariuomenės intendanto padėjėjas, 1925-27 LIETŪKIO skyriaus vedėjas, 1927-40 PIENO CENTRO valdybos pirmininkas ir vyr.direktorius.

Po karo organizavo Vokietijos liet.tremtinių sąjungą Schleswig-Holsteine, Vėliau padėjo steigti Vokietijos LB. Pirmųjų LB tarybų 1950-56 narys, 1953-55 LB valdybų narys, kai buvo steigiama Vasario 16 gimnazija ir perkama Romuvos sodyba Hüttenfelde.

Aktyvus politikas. Socialdemokratas nuo gimnazijos bei universiteto laikų. Jiems atstovavo VLIKe ir daugelyje Socialdemokratų internacionalo konferencijų. Įkūrė LABDAROS draugiją lietuviams, ypač mokslus einančiam jaunimui šelpti, ir jai vadovavo beveik iki

mirties. 1972 parašė ir išleido knygą "Žemės ūkio kooperacija Lietuvoje 1920-1940".
1975 išspausdino studiją "Sovietinės Lietuvos žemės ūkis 1960-1975" ir kit.

J u o z a s - Antanas MARČIUKAITIS, VLB Bonn-Kölno apylinkės narys, mirė 1988 birželio
24 širdies priepuolio ištiktas, viešėdamas pas dukrą München. Palaidotas birželio 29
Sindorfo kapinėse. Buvo gimęs 1908.X.23 Lietuvoje. Po karo gyvendamas Vokietijoje, rėmė
lietuvišką spaudą ir Vasario 16 gimnaziją.

VASARIO 16 GIMNAZIJOS a t o s t o g o s

1988 Kalėdų: gruodžio 18 - 1989 sausio 8. 1989 Velykų: kovo 19 - balan-
džio 2. 1989 vasaros: liepos 1 - rugpjūčio 27.

GIMNAZIJAI r e i k a l i n g a v i r ė j a . Atlyginimas pagal vokiečių vy-
riausybės tarifus. Tik keturių darbo dienų savaitė. Ilgos atostogos.

N u m a t o m i r e n g i n i a i

1988 gruodžio 2-4 Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Vasario 16 gimnazijoje.
Tuo pat metu irgi Gimnazijos patalpose vyks naujos Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos
valdybos (pirmininkas stud.Tomas Bartusevičius, nariai - A.Malinauskas, D.Olšanas, D.
Baliulytė, A.Kairytė, T.Baublys) ruošiamas politinis seminaras su kun.A.Svarinsko, A.
Urdzės bei prof.Prunskienės paskaitomis ir muzikinio vieneto SVAJONIŲ AIDAI iš Austrai-
lijos koncertu bei vakarone su pasivaišinimu. Koncerte, kuris įvyks gruodžio 3-čia
19.45 val., kviečiami dalyvauti visi.

1989 vasario 18 Centrinis Vasario 16 minėjimas Hüttenfeldo Bürgerhaus'e.

1989 birželio 23-25 Hüttenfelde ir Lampertheime I EUROPOS LIETUVIŲ DIENOS su Europos
krastų lietuvių chorų, tautinių šokių grupių ir solistų koncertais, liet.knygos, daili-
ninkų darbų, tautinių dirbinių parodomis, bendromis vaišėmis ir bendrais šokiais.

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o :

Veronika Sutkuvienė iš Bad Kreuznacho	300 DM
Kazys Kriščiūnas iš Cambridge (Didž.Britanija)	anglų sv. 50
Kazimieras Noreika iš Kanstancos	80 DM
Aldona Craig-Svilaitė iš Kanados	kanad.dol. 50
Dr.Dargužas-Hofer iš Hünbacho (Šveicarija).....	šveic.fr. 50
Gerhard von Büchler iš Hameln 1	53 DM
XY iš Bonnos, Ona Linderienė iš Berno ir Zigmās Vencius iš Heidesheimo po	50 "
Povilas Baužys iš Horbo (Schwarzwald)	40 "
Tėv.dr.Konstantinas Gulbinas iš Oberhauseno	33 "
A.Miskelevičius iš Mainzo	30 "
A.Lipšys iš Mainzo	26 "
Ona Ašmantaitė iš Osnabrūcko	25 "
Bronius Pajarskas iš Kaisersescho ir M.Tumaitis iš Mainzo po	20 "
Tad Sartorius iš Mannheimo	17 "
Franz Petereit iš Wormso	15 "
Vyt.Gruzdys, M.D. iš Euclido, Ohio, USA	US dol. 12
V.Sivonis iš Uhlerborno	10 DM
Ačiū.	

EVANGELIJOS RADIJO LAIDOS LIETUVIŲ KALBA

transliuojamos per TRANS WORLD RADIO MONTE CARLO antradieniais ir trečiadieniais 21.15 val.
Lietuvos laiku 41 m = 7.350 kHz banga. Evang.Radijo bendradarbis - K.Dikšaitis, Hauenkopf 1
7844 Neuenburg 1. Tel.07635-3911

PROGRAMOS LIETUVIŲ KALBA PER VATIKANO RADIJĄ

transliuojamos kasdien 21.00 val. Lietuvos laiku 25 m = 11715 kHz, 30 m = 9755 kHz ir
49 m 6185 kHz bangomis. Kartojamos 7.30 val.Lietuvos laiku 25 m, 30 m ir 41 m = 7250 kHz.
Sėkmadieniais šv.mišios liet.kalba transliuojamos 11.45 val. Lietuvos laiku 19 m = 15120
kHz, 25 m = 11715 kHz ir 30 m = 9755 kHz bangomis.

G a u t a s p a m i n ė t i Pasaulio lietuvių žurnalas ŠALTINIS Nr.5. Gausiai iliustruo-
tas 34 psl.su viršeliais. Prenumerata metams be kalendoriaus 4.50 ang.sv., su kalendorium
77.00 angl.sv. 16 Hound Rd., West Birdgford, Nottingham NG2 6AH, Great Britain.

Vokietijos LB valdyba D-6840 Lampertheim 4, Romuva Tel.06256-322 ir 1641
Sąskaita banke: Konto-Nr.58 17978 Deutsche Bank Weinheim BLZ 670 700 10